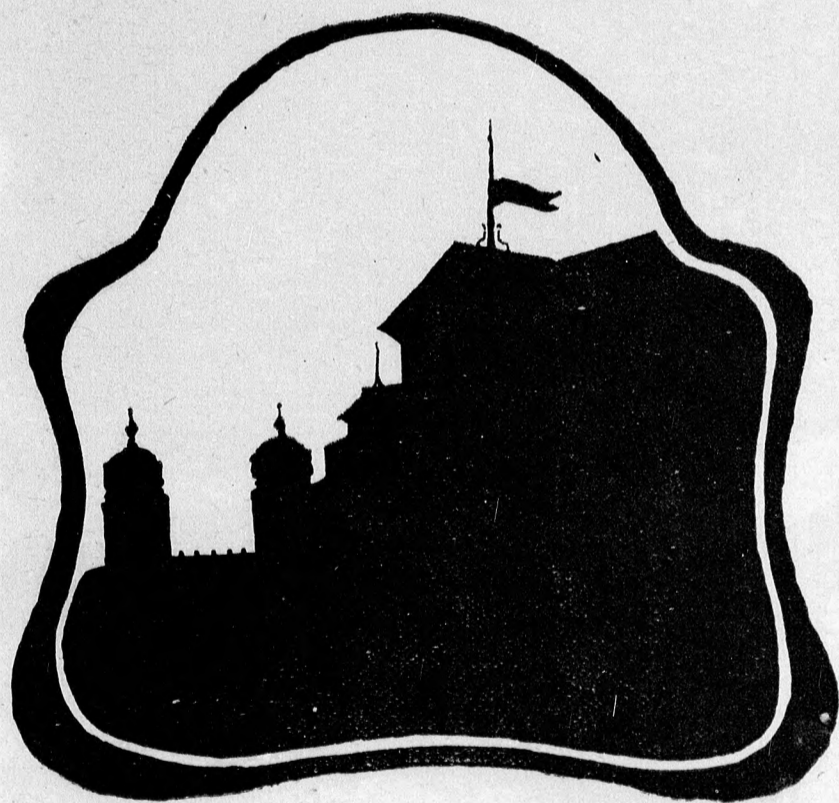

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:
DR. K. GÓTH MIHÁLY
tanácsnok.

Felelős szerkesztő:
KONCZ ÁKOS
főlevéltáros, tb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:
Városház, földszint. 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetések felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városhaza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Hol helyezzük el ideiglenesen a városi hivatalokat?

(K—cz.) Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése már régebben kimondta elvileg egy új városi székház építésének szükségességét. A pénzügyviszonyok azonban nem kedveztek ezen tervnek és nagyon valószínű, hogy a közel jövőben sem fog felépülni az új székház, melyre pedig nagy szükség van nemcsak azért, mert a város évenként sok pénzt ad ki a városi hivatalok részére bérelt helyiségekre, hanem azért is, mivel a jó és gyors közigazgatás egyik főfeltétele a hivataloknak egy épületben elhelyezése. Végül fel lehetne említeni azt is, hogy bizony-bizony sehogy sem illik ez az ócska székház Debreczen sz. kir. város mai fejlődéséhez, mert helyiségei szűkek, beosztásuk kényelmetlen és célszerűtlen. Az adóügyi osztály szét van osztva, a levéltár teljesen megtelt, egyszóval a tisztikar egyrésze nemcsak túlszűfolt szobákban dolgozik, de egészségének igen ártalmas levegőben végzi a város dolgát.

Eltételezve azonban attól, hogy a közel, vagy a távol jövőben épül-e fel a városháza, az befejezett dolog, hogy az új városi székház mostani és a pénzügyigazgatóság egyesítendő telkén fog felépülni, vagyis mindkét épület lerombolódik, a városház-utca beépül és mivel az épülettömb részlegesen nem épülhet, mindkét telek egyszerre lesz alapozva, minek folytán a városházban jelenleg elhelyezett összes hivatalok ki lesznek telepítendőek. Erre a kitelepítésre már most gondolkunk kell, mert alig van oly nagy épület városunkban, melyet kibérelhetnénk a városi hivatalok részére. A Tisza palota, mely egyedül volna megfelelő, hosszú időre a Máv. üzletvezetőségnek bérletében van és annak elfoglalására, illetve bérbevételére nem számíthatunk. Esetleg bérbevehetné a város az Arany Bika új épületének egy részét, ez azonban valószínűleg a fizetendő bér nagyságán kívül egyéb nehézségekbe is ütközik.

Egyedüli megoldás az volna, ha a városi

Tanáas, illetve a törvényhatósági bizottsági közgyűlés gyorsan intézkednék, hogy a gyalogsági laktanya mielőbb felépüljön. Ily módon a Péterfia-utcai gyalogsági laktanya felszabadulna és bizonyos legszükségesebb átalakításokkal befogadhatná a városi hivatalokat. Ily módon a város nem fizetne az építés tartamára bért és az új városház felépítéséig fennakadás nélkül végezhethetné munkáját a közigazgatás.

Legelső teendőink közé tartozik tehát a honvéd gyalogsági laktanya kitelepítése, illetve annak felépítése.

Szerkesztőségünk igen szívesen venné, ha ezen kérdésben szakértők nyilatkoznának lapunk hasábjain.

Szabályrendelet az üzleti záróráról.

(Javaslat.)

1. §. Debreczen sz. kir. városban a nyilárutási üzleteket (boltokat) az ily üzletekhez tartozó irodái és raktárhelyiségekkel együtt este 1/28 órától reggel 7 óráig, az olyan üzleteket pedig, amelyekben túlnyomóan élelmi szereket, vagy állami egyedárusági cikkeket árusítanak, este 8 órától reggel 6 óráig zárva kell tartani, mely idő alatt az üzleti alkalmazottakat foglalkoztatni tilos.

Szombaton az összes üzletek legkésőbb este 8 óráig, az élelmiszereket vagy állami egyedárusági cikkeket árusító üzletek pedig 1/29 óráig tarthatók nyitva.

Oly üzletek, melyekben kizárólag cukorkát, csokoládét, gyümölcsöt és szeszt nem tartalmazó üdítő italokat árusítanak, a hét minden napján este 11 óráig nyitva tarthatók.

Élelmi szereket vagy állami egyedárusági cikkeket árusító üzletekből abban az időben, melyben csakis ezek az üzletek tarthatók nyitva, kizárólag élelmi szerek vagy állami egyedárusági cikkek árusíthatók, minden más cikk árusítása tilos.

Azok az üzletek, melyek a közönségnek helyben való elfogyasztásra szolgáltatnak élelmi cikkeket, az élelmi szer üzletek zárvatartására nézve

előírt idő alatt az utcán át csak italokat és oly ételeket árusíthatnak, melyeket üzemük körében maguk állítanak elő.

2. §. A nyílt árusítási üzlet (bolt) árusítás céljából a közönség számára nyitva álló minden oly helyiséget jelent, melyből az árusítás akként folyik, hogy a vevő a vásárolt árút, az esetleg kivánt és bizonyos üzletágaknál előforduló átalakítások után rögtön magával viszi, vagy hiheti vagy az rögtön házhoz szállíttatik vagy szállítható.

Valamely üzlet nyílt árusítási üzletnek minősül akkor is, ha az illető helyiség a kapualjban, udvarban, vagy az emeleten van és pedig még akkor is, ha az illető helyiség az árusítás mellett egyéb célra, pl. lakásul vagy műhelyül is szolgál.

Az említett feltételek fennforgása esetében fennforog továbbá a nyílt árusítási üzlet fogalma tekintet nélkül arra, hogy mi az árusításnak tárgya, tehát hogy árúkat, pénzt vagy értékpapirokat árusítanak-e abból.

3. §. A nyílt árusítási üzletnek a 2. §-ban adott fogalom meghatározásához képest nem tartozik ezen szabályrendelet hatálya alá az oly nyílt üzlet melyben :

a) a nélkül, hogy az üzlet árusításra is be volna rendezve, kizárólag anyag megmunkálással foglalkoznak (pl. a műhelyek, fényképészeti műtermek stb.);

b) árusítással nem kapcsolatos személyi szolgáltatásokat teljesítenek (pl. a borbély és fodrász üzlet, cselédszerző és állásközvetítő üzletek stb.);

c) a nélkül, hogy a vett árúk onnan rögtön elvihetők volnának, kizárólag árúkra avagy munkára való megrendelések gyűjtésével foglalkoznak (pl. a kelmefestők, ruhatisztítók gyűjtő üzletei, árú, értékpapír és más ügynökök irodái stb.);

d) a közönségnek kizárólag helyben való fogyasztására szolgáltatnak ki élelmiszereket (pl. kávéház, kávémérés, cukrászda, korcsma, vendéglő, bodega, kifőző);

e) kizárólag dohányárúkat szolgáltatnak ki.

Amennyiben azonban az előző bekezdés a—c) pontjában felsorolt nyílt üzletek ott megjelölt rendeltetésökön túl árusításra is be vannak rendezve; amennyiben továbbá a d) pontban megjelölt üzletekből nem csupán helyben való fogyasztásra, hanem azonkívül az utcán át is árusítanak élelmi szereket; amennyiben végül dohányárudákból a kizárólagos dohányárudák üzletkörébe eső cikkeken kívül egyebet is árusítanak: ebbeli tevékenységük tekintetében a szabályrendelet hatálya ezekre az üzletekre is kiterjed.

4. §. A bodegák, buffetek stb. üzletek az élelmiszer üzletek közé tartoznak. Ezen üzletek amennyiben nincsenek berendezve arra, hogy a vevők az élelmiszereket ott helyben el is fogyasztásuk el, az élelmiszer üzletekre nézve megállapított záróra bekövetkeztével bezárandók.

Ha a bodega, buffet, falatozó stb. stb. be van rendezve arra, hogy a közönség az abban szolgáltatott élelmiszereket ott helyben el is fogyasztassa, akkor amennyiben a tulajdonos maga állítja elő az ott árusított élelmiszereket, az üzlet az élelmiszer üzletekre nézve megállapított záróra bekövetkezése után is nyitva tartható ugyan, azonban az utcán át abból csak italok árusíthatók. Élelmiszerek ellenben csak akkor, ha azokat az üzlettulajdonos erre vonatkozó iparüzési joga, nevezetesen vendéglői, kávéházi, cukrázdai stb. iparüzési joga alapján önmaga állítja elő.

5. §. Addig, míg a nyílt árusítási üzleteket (boltokat), e szabályrendelet értelmében zárva kell tartani, amennyiben a városi Tanács egyes cikkek tekintetében kivételt nem tesz, az utcai árusításnak is szünetelni kell.

6. §. Utcai árusítás csak akkor forog fenn, ha az árusítás az utcán vagy köztéren történik, mimellett közömbös, járva-keelve, vagy csak egy bizonyos helyről, másfelől pedig kézből vagy a földről, állványról, kocsiról vagy sátorból történik-e az árusítás.

Nem minősül utcai árusításnak és kizárólag a boltok tekintetében megállapított szabályok alá esik a bolttulajdonosoknak az az eljárása, hogy az utcának, köztérnek üzleti helyiségük előtt szabadon álló részét is felhasználják üzleti céljaikra; az állandó üzlethelyiséggel kapcsolatos ily árusítás tehát minden tekintetben az illető üzletághoz tartozó nyílt árusítási üzletekre (boltokra) nézve megállapított szabályok alá esik.

7. §. Nem terjed ki a szabályrendelet hatálya :

a) a szabályszerű vásári forgalommal kapcsolatban az országos és heti kirakó- és állatvásárokon, továbbá napi piacokon, akár a nyílt vásártéren, akár fedett csarnokban folytatott állat- és nagyban való élelmiszer árusításra, amennyiben az ily vásári és piaci árusítás tulajnyomó részben nem a nagyközönség, hanem csak a tovább árusító kereskedők és iparosok részére történik és ezek ily tárgyú vásárlásának a szabályrendelet értelmében való korlátozása, a közélelmezésnek fennakadását okozhatja;

b) a vasuti állomásokon folytatott hirlap- és élelmiszer árusításra, végül

c) a kiállításokon, szórakoztató- és üdülőhelyeken és nyilvános étkező helyiségekben szokásos árusításra.

8. §. Üzleti alkalmazottaknak tekintendők mindazon személyek, kiket a szabályrendelet hatálya alá tartozó üzletben, irodában vagy raktárban, mint alkalmazottakat akár magasabb, akár alóbbrendű munkával foglalkoztatnák. Üzleti alkalmazottnak tekintendők tehát nemcsak az üzlet, az irodai, avagy a raktári munkálatok vezetésével vagy felügyeletével, az árusítással, megren-

A másik jegyzék mintája a következő :

Debreczen sz. kir. város rendőrfőkapitánya, mint I. foku iparhatóság.

Jegyzék

az 1913. évi XXXVI. t.-c. 8. §-a alapján alkotott számú szab. rend.
11. §-a alapján az üzletek nyitvatartásának meghosszabbítására adott engedélyekről.

1	2	3	4	5	6	7	8
Sorszám	Üzletág	A jogerős engedély száma és kelte	Az engedély		Engedélyezett napoknak		Jegyzet
			állandó	ideiglenes	száma	megjelölése	

13. §. Ezen szabályrendelet alapján a munkaadók által előterjesztett kérvények és bejelentések az 1913-ik évi XXXVI. t.-c. 7. §-a értelmében bélyegmentesek.

14. §. Az 1913. évi XXXVI. t.-c. 10. §-a értelmében kihágást követ el s amennyiben a cselekmény súlyosabb rendelkezés alá nem esik, ugyanezen törvényszakas alapján 300 koronáig, visszaesés esetében pedig, ha a büntetés kiállása óta 2 év még nem telt el, 100 koronától 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon munkaadó, aki ezen szabályrendeletnek

- a) az üzlet nyitására és zárvatartására;
- b) az alkalmazottak munka- és pihenő idejére;
- c) az iparhatóságnál való bejelentésekre vonatkozó rendelkezéseit nem tartja meg.

15. §. Az ezen szabályrendelet szerint iparhatósági hatáskörbe tartozó nem kihágásos ügyekben az iparhatóság az iparügyekben követendő eljárásra nézve megállapított szabályok szerint jár el.

Kihágási ügyekben pedig

I-ső fokon a rendőrfőkapitány, illetőleg helyettes, ezek akadályoztatása esetén a tanács által megbízott tisztviselő;

II-od fokban a városi Tanács;

III-ad fokon a m. kir. kereskedelemügyi miniszter, a közigazgatási hatóságok hatáskörébe

utalt kihágási ügyekben követendő rendőri büntető eljárás szerint jár el.

16. §. Ezen szabályrendelet a m. kir. kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása és kihirdetése után lép életbe.

Debreczen 1913 november 12.

Pályázat a debreczeni színházra.

Városunk Tanácsa f. hónap 8-ikán tartott ülésében kimondta, hogy pályázatot hirdet a városi színházra és Mezey Béla jelenlegi színházigazgatót a szerződésből kibocsátja. A pályázati kérvények 1914 február 14-éig adandók be a polgármesteri hivatalhoz és ezek a határidő elteltével átteendő a szinügyi bizottsághoz. A városi Tanács ide vonatkozó határozata így hangzik:

„A városi Tanács az előadó javaslatát elfogadja és annak értelmében a városi színházat 1914. évi szeptember 30-tól 1917. év szeptember 30-áig terjedő három évre az eddigi szerződési feltételek mellett a pályázati hirdetést közzététetni rendeli azzal a megjegyzéssel, hogy a szerződési feltételek 8-ik pontjában kötelezett tüzkárbiztosítási díjra nézve a 13,467—1913. sz. határozatot fentartja, arra a jövő vállalkozó igazgatót

a tüzkárbiztosítási díj fizetésének kötelezettsége alól felmenti. Ennek értelmében a szerződési feltételek 100 példányban kinyomatását elrendeli és utasítja a városi nyomdát, hogy a szerződési feltételeket 100 példányban készítse el, bocsássa Kovács József polgármester ur rendelkezésére. A pályázati kérvényeknek a polgármesteri hivatalhoz beadására határidőül 1914 február 14-ik napja tűzetik ki, felkérve polgármester ur, hogy az érdeklődőknek a szerződési feltételek esetleg postai uton megküldése iránt intézkedni és a beérkezési pályázati kérvényeket véleményezés végett közvetlenül a szinügyi bizottságnak kiadni méltóztassék.

Egyidejűleg utasítja a városi Tanács a házipénztári hivatalt, hogy a pályázati feltételeknek megfelelő biztosítékot letéti-jegy ellenében a pályázóktól fogadja el.

Miről Kovács József polgármester ur, a számvevőség és házipénztári hivatal, továbbá a város nyomda vállalat üzletvezetősége értesítendő."

*

Nem tudhatjuk, hogy kik fognak pályázni a debreczeni színházra, kívánatos azonban, hogy a színház jövője biztosíttassék oly vállalkozó, tőkében erős, művészetben kiváló erő kiválasztásával, aki nemcsak a debreczeni színházlátogató közönség igényeit ismeri, hanem a színházat nem pusztán üzletnek tekinti, hanem arra is fog törekedni, hogy a színház régi fénye és dicsősége vissza térjen. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy mi Mezey Béla távozását sajnáljuk, mert kétségkívül becsületes törekvéssel igyekezett kötelességének megfelelni. A viszonyok nem kedveztek vállalkozásának és kénytelen valószínűleg nagy anyagi veszteséggel távozni a színház éléről.

A pályázati hirdetést lapunk mai számában közöljük.

Debreczen sz. kir. város Muzeumától.

Műtárgyak és muzeális emlékek a városi hivatalokban.

Egy 1906. évi tanácsi határozat utasította volt a hivatalfőnököket, hogy a környezetükben lévő muzeális értékű tárgyakat a városi muzeumban helyezték el. A nem sokkal azelőtt megnyílt új muzeum ily módon sok szép és érdekes anyaggal gyarapodott. De még mindig nagy számmal hevernek szétszórva a különböző városi hivatalokban és intézetekben olyan tárgyak és emlékek, amelyek vagy régiségöknél, vagy művészeti értéköknél, vagy a hozzájuk fűződő kegyeletnél fogva különösebb megbecsülést érdemelnek.

Ezek abból a szempontból, ha vajjon a városi muzeumban van-e feltétlenül a helyök, vagy pedig továbbra is a városházán, eddigi környezetükben töltik-e be inkább hivatásukat, két csoportba oszthatók. Róluk eddig hiányzott összefoglaló, egységes leltár. — Egy konkrét esetről kifolyólag aztán a városi tanács elrendelte az efféle tárgyak összeírását. A leltározásból, amelyet a városi muzeum öre teljesített, kitűnik, hogy a városházán és a városházán kívül, a hivatalos helyiségekben, valamint a városi színháznál, zenedében, iparos tanonciskolában, a kereskedelmi és iparkamaránál hétszáz darabnál jóval több műbeccsel vagy művelődéstörténelmi, kegyeleti értékkel bíró tárgy és emlék található szétszórva. Ilyenek: a rokokó, empire és biedermeier izlésű régibb butorok és butorfélék, szám szerint 42 darab; a gyűléstermekben, hivatali szobákban és a levéltárakban fekvő szépművészeti tárgyak, történelmi értékű fényképek; így nevezetesen összeírt a muzeum öre 9 szoborművet, 71 olaj-, vízfestményt, pastellt, 84 kézi rajzot, metszetet, épülettervet, térképet (a magán levéltárban őrzett régi térképeken kívül, amelyek pedig tulajdonképpen szintén ide tartoznak), 247 fényképet és szinnyomatot; 31 darab iparművészeti tárgyat; továbbá 200-nál több olyan emléket, amelyek a fenti csoportok egyikébe sem oszthatók be; ezek leginkább banderális diszruhák és lószerszámok. A leltár az írott emlékek közül mindössze 31 oklevelet és kéziratot sorol elő, kivétel nélkül cég-szabályokat, még pedig azért, mert az összeírást teljesítő muzeológus szerint ezekre igényt tarthat a városi muzeum, amely már most is több cég-emléket őriz, mint a közlevéltár.

Az imént említett 71 darab festmény s néhány szobormű maga is becses szépművészeti gyűjteményt alkot. E festmények részint hazánk nagy fiait, Debreczen főispánjait, polgármestereit ábrázolják, részint az ezredéves kiállításra készültek a város középületeiről és a régi nagyvásárról, részint pedig műkiállításokon szerzett táj- és csendéleti képek. Még csak azt említjük meg, hogy a gyűjteményben a következő művészek vannak képviselve: Beér Dezső, Bosznay J., Déry Béla, Éder Gyula, Edvi Illés A., Alice Gassner (München), Hegedüs László, Jendrassik Jenő, Kádár Béla, Kézdi Kovács L., Kovács János, Margitay T., Meggyesy Ferencz, Mendlik Oszkár, Mirkovszky Géza, Nadler Róbert, Németh Lajos, Pálffy József, Pataky László, Pentelei Molnár J., Rajzó Miklós, Rottmann M., Rubovics Márk, Sassy Attila, Stetka Gyula, Strobl Alajos, Székely Árpád és Tölgyessy A. stb.

121,118—III-1. sz.

M. kir. Földmiv. Miniszter.

Körrendelet.*Valamennyi városi és vármegyei Törvényhatóságnak.*

A köztisztaság fentartása és a kolera ellen való védekezés céljából foganatosított intézkedések ellenőrzése végett kiküldött szakközegeknek a m. kir. belügyminiszter urhoz érkezett jelentései szerint a hussal való elbánás körül országszerte a közegészségi és köztisztasági követelményeknek meg nem felelő állapotok találtattak.

A vágóhidak ugyanis sok helyütt tisztátalanok, büzősek, még az újabbak is. Ebben nagy része van annak, hogy a mészárosok és metszők a vágáshoz használt sokszor nem kellően tisztított ruháikat a vágó helyiségekben hagyják. Sok helyütt a béltisztítóknak is megengedik, hogy a vágóhelyiségben végezzék piszokkal és büzzel kapcsolatos munkájukat, amikor a bőréből kifejtett s feldolgozott hus még ott lóg a többnyire tisztátalan fogasokon.

A hus megtörlésére sok esetben szennyes törlőt, elszállítására pedig gyakran olyan szekereket, vagy targoncákat használnak, amelyeken a hus még inkább szennyeződik.

Számos mészárszék mosható falakkal van ugyan ellátva, de hogy a vér és piszok fel ne tűnjék, a falak egyes helyeken vérszinű olajfestékkel vannak mázolva.

A jégszekrények belsejében conserválás, vagy hűtés céljából a kimérésre váró hussal együtt tartják a háztartáshoz szükséges tejet, zöldséget, dinnyét és ételmaradékot. A kimért hust pedig gyakran használt ujság vagy egyéb poros papírba göngyölik.

Minthogy ezen állapotok megszüntetése közegészségügyi és köztisztasági szempontokból szükségesnek mutatkozik, ennél fogva a husvizsgálat tárgyában kiadott 54,300—908. sz. rendelet idevonatkozó 6, 7, 93. illetve 109. §-át a m. kir. belügyminiszter urral egyetértőleg a következő rendelkezésekkel egészítem ki:

1. Mészárosok, hentesek és általában az állatok vágásánál, a hus feldolgozásánál és kimérésénél foglalatostkodó egyének a vágás, illetve feldolgozás és kimérés alkalmával világos színű, könnyen mosható zubonyt és kötényt tartoznak viselni.

A vágásoknál közreműködő metszők e helyett ugyanilyen színű és könnyen mosható hosszú kabátot viselhetnek.

2. A hus hordása (fogasokra való felfüggesztése, kocsira rakása, lerakása stb.) közben az ezzel foglalatostkodó egyének ruházatuk azon részeit, valamint azokat a testrészeit, melyek a hussal

érintkezésbe juthatnak, világos színű s könnyen mosható, tiszta lepellel tartoznak befedni.

3. A levágott állatok husát csakis tiszta járművön szabad szállítani. A járművet lehetőleg horganybádoggal kell bélelni. Horganybádoggal nem bélelt járművek belsejét a hus felrakása előtt világos színű s könnyen mosható, tiszta lepellel kell borítani, hogy a jármű oldalain és alján levő hézagokon át a hust por és piszok ne érhesse.

A járműre rakott hust gondosan le kell takarni úgy, hogy az sem a jármű oldalain, sem a végén a takaró alól ki ne érjen. Ezenkívül, hogy az idő viszontagságai ellen kellőképen legyen megvédve, a letakart hust vízhatlan ponyvával is be kell fedni.

A bőrben hagyott leölt állatokat (borjúkat, bárányokat) a többi hustól gondosan elkülönítve kell szállítani és ha másként nem lehetséges, az ilyen állatokat a letakart husra, de a vízhatlan ponyva alá kell helyezni.

A hus elhelyezésére és betakarására szolgáló edények, tartályok, kosarak, ponyvák, takarók, vagy gyékények mindig tisztán tartandók. Olyan kocsik használata, melyekből a tartalom kihullhat vagy kifolyhat, tilos. Ugyanígy olyan anyagokat, melyek a hust bepiszkitják, büzőssé, vagy egyébként undorítóvá, avagy a közegészségre ártalmassá tehetik, a hussal együtt ugyanazon kocsin, edényben tartályban, vagy kosárban szállítani tilos.

4. A vágóhelyiségben a megtisztított vágóeszközökön kívül más tárgyakat, különösen beszenyezett ruhadarabokat tartani tilos.

5. A nagyobb forgalmu vágóhidakon gondoskodni kell arról, hogy a vágással foglalkozó egyének a vágás tartama alatt nem használt ruhái elhelyezésére elegendő számú szekrény álljon rendelkezésre. A vágás alatt használt mosható ruhát vágás után a vágóhidról el kell vinni s minden alkalommal csakis kimosva szabad oda visszahozni.

6. A vágóhidak, mészárszékek, hentesüzletek és a hus feldolgozó helyiségek falait vérszinűre, vörösbarnára s általában sötétszinűre festeni tilos.

7. A kimért hust csakis tiszta, használatlan papirosba szabad csomagolni.

8. A feldolgozásra vagy eladásra szánt hus elhelyezésére szolgáló jégszekrényekben a huson kívül más élelmi cikkeket vagy tárgyakat tartani tilos.

Az ezen rendeletben foglalt rendőri tilalmak vagy rendelkezések megszegése az 54,300—908. sz. husvizsgálati rendeletben foglalt egyéb rendőri tilalmak és rendelkezések áthágására nézve az ugyanezen rendelet 119. §-ában megállapított következményeket vonja maga után.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy ezen rendeletemet közhirre téven utasítsa a területén levő állategészségügyi hatóságokat, hogy az abban, valamint a többször idézett 54,300—908. sz. husvizsgálati rendelet idevonatkozó 6. 7. 93. és 109. §-aiban foglalt rendelkezések pontos megtartását rendszeresen ellenőrizzék, a rendőri tilalmak, vagy rendelkezések ellen vétőkkel szemben pedig a kihágási büntető eljárást mindannyiszor tegyék folyamatba.

Budapest, 1913. december hó.

A miniszter helyett:

olvashatatlan aláírás
államtitkár.

214,269--1913. B. M. számú körrendelet. XI. b.

Az Északamerikai Egyesült Államokba kivándorolni szándékozók óvása tárgyában.

Valamennyi vármegyei és városi Törvényhatóság első tisztviselőjének.

Az Északamerikai Államokban főleg a vas- és acél iparágak terén történt üzemkorlátozások folytán igen nagy a munkanélküliek száma és az a munkásoknak folytatólagos újabb elbocsátása által folyton növekedik.

Valószínű, hogy az ottani közgazdasági helyzetnek javulása a közeljövőben alig várható, sőt ellenkezőleg számos jelből a viszonyok rosszabbodására lehet következtetni.

Erre való tekintettel az Egyesült-Államokban a bevándorlási törvény rendelkezéseit is a legnagyobb szigorral alkalmazzák s pedig oly annyira, hogy még az Ellis-Island-on Kanadába való kivándorlás is gyakran nehézségekbe ütközik.

Felhívom tehát Cimet, hogy mindezekre alantas hatóságait és ezek útján a lakosságot, főleg a kivándorlási szándékozókát figyelmeztesse és hasson oda, hogy utóbbiak saját jól felfogott érdekekben utazási szándékukról mondjanak le vagy legalább is azt halasszák el, addig, míg a közgazdasági viszonyok javulásának híre nem érkezik, mert ezidőszerint kereset hiányában nélkülözésnek tennék ki magukat.

Budapest, 1913. évi december hó 16-án.

Sándor, s. k.

Tanítók fürdője r.-t. megalakult.

Rendkívüli lelkesedés, kiváló érdeklődés kísérte a „Tanítók Fürdője Részvénytársaság” elnevezés alatt Székelyudvarhely székhellyel a napokban megalakított üdvös célú társadalmi intézményt.

Programmja, alapszabályszerű feladata ezen jótékony egyesületnek: a hazai tanítók és más

társadalmi állású egyének számára olcsó árszabású gyógyfürdőt és üdülő helyet, szervezni és kezelteni. Alkalmas helyen pedig, tanítók vezetésével egy országos gyermektelepet létesíteni. E végre Szejke fürdő megvételét; a továbbfejlesztés érdekében pedig a fürdői területnek villatelkekre való felparcellázását és értékesítését; a fejlesztés javára a 25 K névértékű részvényeknek további gyűjtését; a fürdő és gyermektelep érdekében a folytatólagos agitálást, az alakuló közgyűlés egyhangulag elhatározta. Ez alkalommal úgy az alakuló közgyűlést, mint a szervező: Gyerkes Mihály ig. tanítót az ország minden vidékéről igen számosan üdvözölték.

A hazai tanítók ezen újabb, közhasznú, szociális intézményét mi is, akik állandóan érdeklődéssel viseltettünk fejlődése iránt, a legmelegebben üdvözöljük s annak további pártolását, hathatós támogatását a tanítószög, szülők és más érdeklődőknek figyelmébe ajánljuk.

Az aszály elleni talajmivelés feltételei az Alföldön.

Irta: **Dr. Hegedüs István**, aljegyző.

(Folytatás.)

Napjainkban a haladás jelszavai uralják a világot. A hatalomért versengő népek sorában azok a nemzetek elsők, kik e küzdelemben a legnagyobb anyagi áldozatok meghozatalára képesek, kiknek teherviselő képessége a legnagyobb, mert a hatalom gyökérszála a közgazdaság talajából táplálkoznak és meritik erejüket. Az 1912/3. évi gazdasági válság nagy tanulságokat rejt magában, mert a többek között megmutatta azt is, hogy az adós és hitelező közötti viszony mily magasra képes egyik nemzetet a másik fölé emelni és hogy a nemzeti hatalmat nem egyedül a szuronyerdők véres csatái izmosítják. Létfeltételünk parancsa, hogy a kulturnemzetek versenyében elfoglaljuk helyünket, mert amely nép abból kimarad, azt a haladó hullám kiméltlenül elsepri a föld színéről.

Magyarország közgazdaságának gerincét ma nem az ipar, nem a kereskedelem, hanem a mezőgazdaság képezi. Közgazdaságunk három ágában nem az iparos, nem a kereskedő, hanem a mezőgazda termeli a legtöbb értékkel bíró javakat. Ámde a mezőgazda munkásaival nemcsak a legnagyobb termelő, de egyúttal a legnagyobb fogyasztó is és mert a gazda annál szivesebben vesz az iparostól és kereskedőtől minél nagyobb a jövedelme, mezőgazdaságunk nemcsak iparunk és kereskedelmünk fejlődésének, hanem népünk nemzeti boldogulásának csaknem egyetlen, széles rétegű, de kiaknázatlan alapja. Mezőgazdaságunk fejlődése tehát nemcsak

közgazdasági érdek, hanem nemzeti haladásunk biztosítéka és állami létünk záloga is.

Mezőgazdasági termelésünknek két nagy hibája van. Az egyik alacsony termésátlagunk, a másik az egymásután következő évek egymáshoz viszonyított terméseredményeinek a hazai fogalmak szerinti sok és a kevés tág határai közötti emelkedő és süllyedő nagy ingadozása. Mindkét baj oka egy és ugyanaz és pedig az Alföld szárazföldi éghajlata. Az Alföld hőmérsékletének és csapadékeloszlásának a növénytermelésre és állattenyésztésre károsan ható, a szélsőségek tág határai között átmenetnélküli rendszerelenséggel csapongó tünetei elleni küzdelem, küzdelem a magasabb termésátlagért, küzdelem a különböző évek terméseredményeinek a szám szerinti mennyiség rendesnek elfogadható kevés különözetű egyformaságáért. Az alacsony termésátlag sok millió korona évről-évre ismétlődő veszteséget jelent közgazdaságunk háztartásában, akár csak a termésmennyiség nagy ingadozása. Az előbbi állítás indokolásra nem szorul. Az utóbbi állítás megokolására legfontosabb terményünk a búzatermelés és értékesítés köréből hozok fel példát s keresek hozzá bizonyítékot. Az acélos magyar buza kemény, míg a nyugati puhább. A magyar buza eredetiségében erjedés nélkül állja a forró földövi szállítást, míg a francia búzát e célra praeparálni kell. Hiába ad jobb és több lisztet egy mázsa magyar buza, mint a nyugati, mégis a nyugati nagyfogyasztó iparos államok a magyar buza kiválóságát nem fizetik meg, sőt szivesebben vesznek fakó, puhább, halmazállapotú nyugati búzát, úgy, hogy a magyar búzának küzdenie kell a versenyképességért és pedig első sorban azért, mert a magyar buza a nyugatitól eltérő őrlési módot igényel épen kiválóságai miatt; másodsorban, mert a nyugati nagy malmok szivesebben vesznek a fakó nyugati búzát, melynek mennyiségére állandóan egyik évben úgy, mint a másikban számíthatnak, mint a magyar búzát, melyből egyik évben a kereslettel szemben alig van valami kevés kínálat, míg a következő esztendő bővebb termése miatt, a nagy kínálat elárasztja a nyugati piacokat. Ez azután ismét oka annak, hogy a nyugati malmok nem szivesen rendezkednek be a magyar buza őrlésére, melyre biztosan számítani nem lehet. A veszteség nagyságát, az adott mennyiségre tekintettel, a kínálat és kereslet árfolyamszabályozó törvényszerűségei határozzák meg. Hogy pedig mezőgazdaságunk vázolt nagy veszteségei elháríthatók legyenek, ahhoz nem elég a jelszavak dus raktárából egy rakétát kiragadni és felrobbantani, mert ha az kevés időre kápráztató csillagok fényével fel is írja az ég boltozatára, hogy termeljünk többet, de adós marad a felelettel arra a kérdésre, mely a leg-

több kérdőjel előtt ott van, hogy hogyan? A többtermelés kacér jelszava által kifejezett vágy épügy megdobogtatta 6000 év előtt és óta az egyiptomi fellah szívet, mint Ikarusét a repülés vágya, melyhez csak repülőgép kellett, amely máris felülmulta úgy gyorsaság, mint kitartás tekintetében a levegő birodalmának összes madarait.

Mezőgazdaságunk mindkétirányú veszteségének oka ezidőszerint az Alföld szárazföldi éghajlata, mely apáink hagyományos gazdálkodását jármába nyügözte s a zsarnok kiszámíthatatlan szeszélyével uralkodik ma is fölötte és uralkodni fog addig, míg a gazdálkodás rendszere és módja a régi marad.

Apáink hagyományos gazdálkodásával egyforma talajmivelés mellett, egyforma minőségű talajon a dunántuli gazda többet termel az alföldi gazdánál egyrészt az éghajlat hőmérsékletének a dunántuli növénytermelésre kedvezőbb befolyása miatt, másrészt, mert a termés mennyisége — mint azt számtalan kísérlet beigazolta — a tenyészetidő alatt leesett esőmennyiség nagyságával s megoszlásával egyenes arányban áll. Fontos a leesett esőmennyiség; de még fontosabb annak a növény igényeihez mért eloszlása. Nehéz kötött talajon, hol a beszivárgás lassu, sok eső nem kisebb baj, mint az esőhiány, mert itt a bő csapadék vize mely a nitrifikáció feltételét tevő levegőt a talajból kitolja, többnyire többet árt mint maga az eső hiánya. Ettől eltekintve az 1904. évi esőtlen őszt és a következő évi tavaszt a május—juniusi eső nem pótolta, mert az a növényzet fejlődési időszakában elkésve érkezett.

A talaj a természet vegytani műhelye, melyben a talaj odakinált termőerejéből a levegő, víz, meleg és fény titokzatos erői életre keltik a szunnyadó magot s építik a zöld vetést. A gazda feladata az, hogy a termőföldjében rejlő kincseket kiaknázza, melyhez biztos kézzel úgy foghat, ha ismeri talajának fizikai állapotát.

Milton Whitney tanár állítása, hogy a talaj vegyi összetétele nincsen összhangban a termés nagyságával, már beigazolt és elfogadott tény. Ezért termel a Dunántul és Felvidék gyengébb s hullámos talaján az ottani gazda aszályos évben többet, mint az alföldi gazda termőerőben gazdagabb földjén. Hasonlóképen a szikföldben a növény tápláló alkatrészek nagyobb arányban és mennyiségben vannak meg, mint a fekete agyagban, mégis a talaj kedvezőtlen fizikai állapota, a szikvegyület nem engedi, hogy a talaj nyers növény tápanyagai életre keljenek, hogy a növényzet számára a talaj terített asztalára kerüljenek.

A talaj termőereje fontos, de egyszersmind csakis akkor értékes ha az asszimilálható alak-

ban van a talajban. A vízhatlan szik a legjobb hőmérsékleti s csapadékviszonyok mellett ép úgy nem terem, mint a durva szerkezetű laza talaj, melynek vízfoghatósága nincsen, mert a levegő, napfény, világosság s melegség energiái csirázató növelő és érlelő hivatásukat egyikben sem teljesítik.

L. H. Baylei egyetemi tanár szerint: a talaj termőereje nemcsak a talajban levő tápanyagoktól, hanem a talaj víz és levegő elnyelő-képességétől is függ, melynek mikéntjétől függ azután az ásványi savak bomlása.

Cyril G. egyetemi tanár szerint: a talaj termékenységére nem más, mint az elemek kedvező összetétele s egymásra való hatása a talajban.

Viszont Campbell H. W. tanár szerint: a napfény, a csapadék, levegő sőt még a meleg erőinek csirázató, növelő és érlelő aránya és kölcsönhatása is függ a talaj fizikai állapotától, de ez a fizikai állapot ismét függ a talajmiveléstől, miáltal a természet erői s a talaj a termelés sikerének kulcsát a gazda kezébe teszik le. Szerinte a termés nagyságára döntő befolyást a csapadék s levegő gyakorol, ezek a főtenyezők, míg a meleg, s a fény, melyekről az előbbieken jelenlétében a természet önként gondoskodik, — valamint a talaj fizikai természete, csak másodrendű tényezők.

Természetes hogy az aszályos éghajlati viszonyok mellett a hőmérséklet magas. A hajcsövesség felszínre hozza a talaj nedvességét és ha a talaj megmunkált rétegét a magas hőmérsékletű levegő a szükségesnél nagyobb mennyiségben akadálytalanul átjárhatja, akkor a talaj felszínre hozott nedvessége elpárolog, a talajból a levegőbe kerül s a növényzet részére elveszett.

Tudvalevő törvényszerűség, hogy a talajból elpárolgás által több vízvész el, mint amennyi az altalajba leszivárog. Számos kísérlet igazolja, hogy még nyirkos éghajlati viszonyok alatt is a talaj az esővíz 50%-át elpárologtatja.

Hilgard, Whitney és King, kik az elpárolgás törvényszerűségeivel vegytani laboratóriumokban s szabad földön foglalkoztak, egybehangzóan állítják, hogy felületes talajmivelés mellett a rossz termés nem a kevés csapadék, hanem az elpárolgás következménye. Legnagyobb az elpárolgás, ha a feltalaj nedves s azt a hajcsövesség az altalaj vizével összeköti: legkisebb, ha a feltalaj porrétege az altalaj vizét a hajcsövesség megszakításával a talaj feletti légrétegtől elválasztja.

A növénytermelés érdekében azonban nemcsak az fontos, hogy a nedvesség a talajban megőriztessék, hanem az is, hogy a talaj víz és légelnyelő képessége biztosítva legyen. A levegő egyik alkotórésze tudvalevőleg a légeny, mely a növény egyik legfontosabb tápláléka. A légenyt pedig a növény nem a levegőből veszi

fel, hanem a talaj szerves alkotórészeivel. A talaj ásványi alkatrészei s a légeny a talajbakteriumok közreműködésével asszimilálható növénytápanyagokká alakulnak.

Goff Principles of Plant Culture művében mondja, hogy a légmentes talajfelület époly holt talaj, mint a vízmentes.

Campbell tanár elméletét a természet kiaknázatlan elemeire: a vízre, levegőre, a napfényre és melegre építi. Lincoln és Nebraska államokban végzett számtalan talajmivelési kísérleteivel bebizonyította, hogy talajmivelési rendszerével lehetséges a talaj termő rétegét oly ideális állapotba hozni, hogy a víz, levegő, napfény és meleg s ezek közül leginkább az előbbi kettő a növénytermelésre a legkedvezőbb arányban érvényesüljenek. Van rá mód, hogy a természet erői az emberi hatalom szolgálatába szegődjenek s a termés sikerének biztosítása az emberi befolyásnak engedtesse át.

Északamerika esőtlen, száraz éghajlata teljesen azonos az Alföld szárazságra hajló aszályos éghajlatával. Északamerikában is a mi hagyományos talajmivelésünk szerint szántottak, vetettek, boronáltak és a termés az októbertől júliusig leesett esőtől függött. A termés a természet szeszélyétől függött s nem az ember gazdasági tevékenységétől, pedig épen az kell, hogy ez megfordítva legyen.

Az Alföldön még ma is ott tartunk, hogy a jó vagy rossz termés a jó vagy rossz időhöz igazodik. Gazdáink még mindig égre szegzett szemekkel könyörögnek, hogy — bárcsak egy kis esőt adna az Uristen. Ez a tehetetlenség szegénye több évszázados mezőgazdaságunknak melyet Északamerika alig néhány évtizedes agrikulturája jóval túlhaladott. Ott a The Great American Desert, az egykori abszolút szárazságukról híres sivatagok képezik ma a cukorrépa hazáját: hol azelőtt a juccapálma, kaktusz és kutyatej burjánzott. Campbell talajmivelési rendszere megkészszerelte Északamerika termésátlagát. A száraz farmokon az aratógép sarkában ott csörög a tárcsás borona, mely a termésátlagot egymaga Matenaers szerint acrenként 20 bushellel emeli. (Egy acre = 0.4 hektár = 0.7 kat. hold. Egy bushel = 36.3 liter.) A tárcsás borona lazítja, porhanyítja a feltalajt, melynek porhanyó rétege a lecsapódó vizet magán átengedi, akár csak a levegőt, de a talaj víztartalmát az alatta levő hajcsöves réteg hajcsövességének megszakításával elszigeteli. A porhanyó feltalaj conserválja a talaj nedvességét. A gazda feladata, hogy gondoskodjék a körülményekhez képest a feltalaj porhanyóságáról.

Az ekét kell, hogy az altalaj-tömörítő — subsoil packer — nyomon kövesse s a talajból a szárító, nedvességetnyelő felesleges levegőt el-

távolítsa. A fogas borona az altalajtömörítőt követi s hivatása, hogy a szántást kiegyenlítse. Hogy mily mélyen s mikor szántson a gazda, nagyon fontos, de ezt mindig a helyi viszonyok döntenek el s azok ismerete nélkül erre generalis szabály fel nem állítható. Ha a szántás felső rétege porhanyó, alsó rétege légüres térnélküli tömött állapotban van, mely az altalaj hajcsövességét megtartja, akkor ez egy oly ideális mechanikai alakja a talajnak, mely a termésátlagot a régi hagyományos szántás, vetés, boronálás eredményéhez képest 50—200%-al javítja.

F. H. King egyetemi tanár „The Soil“ című munkájában a talajnedvesség kapillaritás utján való helyváltozását az altalaj tömörítő subsoil packernek tulajdonítja. A henger, mely még az Alföld talajmivelésében ma is szerepet játszik, egy tökéletlen eszköz, mely az altalaj tömörítő munkáját soha sem pótolja egymagában, mert az a talaj vizét a felszínre emeli a levegő martalékául, melyen csak egy újabb tárcsázás segíthetne. A subsoil packerrel munkált talaj a növényzetet bizonyos fokig a kifagyás ellen is védi s általa a talajban több víz gyűl össze, a nedvességáramlás a hajcsövesség utján erősebb, a nitrifikáció gyorsabb s a növénytápanyagok asszimilálható alakjának képződése folytán a gyökérfejlődés indul meg, mely a kalászosok megdőlésének útját állja. A talajviz gyűjtésére s konzerválására a gazda a fogasolással és tárcsázással tavasztól őszig s őszől tavaszig, ahogy csak lehetséges, állandóan ügyeljen. Campbell rendszere nemcsak a termést teszi egyik évről a másikra biztosabbá s emeli a termésátlagot, hanem a talaj növényi tápanyagokban gazdagodását is elősegíti, mert a talaj nedvtartalma az aszályos meleg befolyása alatt, a talajbaktériumok munkáját előmozdítja s a vegyi bomlást gyorsabbá teszi. Campbell mivélési rendszere mellett nem fordulhat elő az, amit az Alföldön elég gyakran látni, hogy a következő évi szántás a még el nem bomlott trágyát fordítja felszínre, ez csak a gondatlan talajmivélés mellett lehetséges.

A dry farming talajmivélésével nem kívánok hosszasan foglalkozni, épp úgy azokkal a Station of agricultural experimenteken végzett rendkívül érdekes kísérletek eredményeivel, melyek a különböző növényeknek a szárazsággal szemben tanusított ellentálló képességéről számolnak be, mert ezek már céloktól messze vezetnének, de meg az előbbivel már kiváló szakemberek foglalkoztak, míg az utóbbival majd foglalkoznak. Most csak még néhány statisztikai adatot említek fel annak szemléltetésére, hogy a szárazmivélés mily arányban emelte a termésátlagot. A Pacifik vasut Colorádó államban elte-

rülő birtokain Adams, Cheyenne és Lincoln kerületeiben a következő eredmény éretett el:

	a bevetett terület	buza termés	termésátlag
1905. évben	2,000 acre	30,000 bushel	15 bushel.
1906. évben	12,000 acre	180,000 bushel	15 bushel.
1907. évben	35,000 acre	525,000 bushel	15 bushel.
	a bevetett terület	tengeri termés	termésátlag
1905. évben	5,000 acre	100,000 bushel	20 bushel.
1906. évben	12,000 acre	300,000 bushel	25 bushel.
1907. évben	30,000 acre	750,000 bushel	25 bushel.

Az előbbi buzatermesre vonatkozó adatok bizonyítják, hogy a Campbell rendszere folytán mily rohamosan terjedt a buzatermelés oly területekre, melyeken azelőtt a buzatermelés kétséges volt, az utóbbi adatok nemcsak a tengeri termelés térfoglalását, de a termésátlag emelkedését is igazolják. P. Pomeroy, Hill City közelében, Kansas államban berendezett egy mintagazdaságot. E birtokon 15 éven keresztül mindig kényszerített, szorult buza termett. A Campbell-féle talajmivélés után acrenként 42¹/₂ bushel kifogástalan minőségű buza termett, vagyis 57¹/₂ q hektáronként.

(Folyt. köv.)

Körözesek.

432,190—1913/IV. ü. o. sz. Az Adorján községben 1838. évben született, állandó lakással nem bíró Baranyi (Baranyai) Dániel (neje: Urbán Mária) asztalos illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 november 21-én.

A székesfőváros tanácsa.

433,875 —1913/IV. szám. Az Arpastó (Szolnok-Doboka vm.) községben 1877. évben született, állandó lakással nem bíró Bván Róza takarítóné (szülei: József és Stipner Mária) illetőségének megállapítása vált szükségessé.

Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 november 22-én.

A székesfőváros tanácsa.

2153—1913. ikt. szám. Fehér József illetősége kerestetvén, szükségessé vált az anyának, Fehér Róznak kihallgatása, ő azonban Mezőberényből a vele vadházasságban élő Balog Mihály-

lyal együtt ismeretlen helyre távozott. Köröztetendő s feltalálása esetén Békés vármegye alispánja értesítendő.

Gyula, 1913. évi december 20.

Alispán.

430,296—1913/IV. ü. o. sz. A Budapesten 1890. évben született, állandó lakással nem bíró Cseh Mária (szülei: Cseh Mátyás kalapmester Nagyvárad és Fazekas Katalin) cseléd illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, s a fölvetett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 november 22-én.

A székesfőváros tanácsa.

MIRROVAG.

— **Foda György nyugdíjaztatása.** Foda György Szatmár sz. kir. város főlevéltárosa nyugalomba vonul majdnem 30 évi buzgó és eredményes szolgálata után. — Foda György indította meg 1896-ban a levéltárosok mozgalmát fizetésük és helyzetük javítása ügyében, meggyőző tollal támogatva a levéltárosok ügyét, amely most már részben rendezve is van. Kartársunk élénk részt vett Szatmár sz. kir. város kulturális mozgalmában és mint szakférfi, tiszteletet szerzett nevének és különösen betöltött állásának. Magas kora miatt kérte nyugdíjaztatását, melyet a törvényhatóság teljesített érdemeinek méltatásával. Mi, akik egyik buzgó munkatársunkat tiszteljük Foda Györgyben, őszinte szívvvel kívánjuk, hogy még sok éven át örvendhessen hozzátartozói és barátai becsülésének jó egészségben.

— **Iskolákat a telepeknek.** Kerek tiz éve annak, hogy aggodalommal irtunk a várost körülövező telepek szaporodásáról. Elmondtuk nem egyszer, hogy ezen különböző telepek létesítésének engedélyezése a jövőbeu mennyi ferhet fog róni e városra. Mert ha már meg vannak, jogot formálnak kulturális, közegészségügyi, utrendészeti, világítási és közbiztonsági létesítményekre. A napokban is egy küldöttség járt a telepések köréből a városházán iskolák építése ügyében. Körner Adolf polgármester helyettes, főjegyző fogadta és meghallgatván a kérelmet, kinyilvánította, hogy támogatni fogja illetékes helyen óhajtasukat, ígéretet azonban nem tehet, mivel az iskolák létesítése a közgyűlés hatáskörébe tartozik.

— **Uj tag a muzeumi bizottságban.** A városi tanács a muzeumi bizottság kebelében megüresedett tagsági helyre a muzeumi bizottság javas-

lata folytán *Keleti Izsó* műszaki tanácsost, az államépítészeti hivatal főnökét hívta meg, mint aki a muzeumi ügyeknek előbbi állomáshelyén, Sopronban is, példás buzgalmu, lelkes támogatója volt.

— **Sándor Bözsi az Apollóban.** Mától vasárnapig lép fel a gyermek primadonnák legjobbja Sándor Bözsi az Apollóban. Bájjos számai, kiváló előadása a legnagyobb érdeklődést kelti fel a közönségben. Az első hitves 6 felvonásos meg-rázó dráma a második fénypontja a mai műsornak. Azonkívül több humoros és tanulságos kép egészíti ki a műsort. Trafik- és kedvezményes-jegyek érvényesek.

Debreczen szabad királyi város polgármesterétől.

4412—1913. eln.

A kir. belügyminiszteri 136,000—1912. sz. alatt kelt rendelet alapján közhírré teszem, hogy a Budapesten megjelenő Nap, Budapest, Kis Ujság, Az Est, Esti Ujság, Uj Lap, Népszava, Ejnye be jó, Érdekes Ujság, Fidibusz, Pesti Hirlap című politikai, illetve élclapoknak Debreczen sz. kir. város területén 1914. évi március hó 31-ig való elárusításához engedélyt adtam.

Debreczen, 1913. évi december 30.

Kovács József,

polgármester.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósága által rendszeresített kerületi szülésznői állások közül azokra, melyek ezidőszerint betöltve még nincsennek, ezennel pályázatot hirdetek.

Betöltendők lesznek a 6., 10., 11., 12. és 13-ik kerületek.

A megválasztottak beosztását magamnak tartom fel.

A pályázati kérvényekhez csatolandók: 1. babaoklevél, 2. születési bizonyítvány, 3. erkölcsi bizonyítvány és esetleg az eddigi alkalmazásról szóló bizonyítvány.

Javadalmazás évi 300 korona, melynek fejében köteles a szülésznő a szegényeket ingyen szülési segélyben részesíteni. Egyéb tekintetben a város szervezeti szabályzata és a megerősítés alatt álló „Szabályrendelet a bábagyakorlatról” állapítják meg köteleességeiket.

A kérvények nálam f. évi január hó 20-ik napjáig adandók be.

A választás a legközelebbi törvényhatósági közgyűlésen fog megejtetni.

Debreczen 1914. évi január hó 5-én.

Kovács József,

polgármester.

Hirdetmény.

19,530—1913.

Az 1913. évi IV. oszt. ker. adó, tőke kamat adó, nyilvános számadásra kötelezett vállalatok üzleti és III. oszt. ker. adó, — végre a föld- és házadó után kivetett általános jövedelmi- és országos betegápolási pótdó kivetési lajstromok az 1909. évi XI. t.-c. 4. §., illetve ennek végrehajtása tárgyában, az 1913. évi VI. t.-c. 2. §. alapján a Pénzügyminisztérium által 1913. évi 50,000. szám alatt kiadott utasítás 29. §-ának megfelelően 1914. évi január hó 17. napjától 1914. évi január hó 24. napjáig 8 napig oly célból tétetnek ki a városi adóhivatalnál kerületenként közszemlére, hogy azokat mindenki megtekinthesse. A lajstromnak ez a kitétele azon felebbezési határidőre, melyet az 1909. évi XI. t.-c. 15. §. szabályhoz, nincsen kihatással, melynek alapján a felebbezést a kivetett adók ellen a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához intézve, az adóivnek kézbesítését, illetőleg az adóivnek el nem fogadása vagy egyébként kézbesíthetlensége esetén megkísérlett kézbesítést követő 15 nap alatt a pénzügyigazgatósághoz nyújtandók be.

Debreczen, 1913. évi december hó 31. napján.

Városi Adóhivatal.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminisztérium folyó évi július hó 13-án 21,206—IV. a. 1913. számú rendeletével a rimaszombati járáshoz tartozó Darabos kisközség önállóságát megszüntette, azt a vele szomszédos Forgáchfalva kisközséghez csatolta, majd pedig a folyó évi november hó 25-én 191,452—IV. a. 1913. számú rendeletével az így egyesített két kisközségnek „Forgáchfalva” néven nagy községgé való átalakulását rendelte el.

Ezen hirdetményt jb. főbiráknak és városi polgármesternek kiadatni; egyuttal pedig közérdekű voltánál fogva a vármegyei hivatalos lapban és a Belügyi Közlönyben is közzététetni, végül pedig az összes érdekelt hatóságokkal és hivatalokkal is közölni rendelem.

A 191,554—1913. számú B. M. rendelet másolatát és a vonatkozó ügyiratokat pedig rimaszombati jb. főbirónak kiküldöm.

Rimaszombat, 1913 december 8.

Alispán helyett:

Olvashatatlan aláírás,

vm. főjegyző.

228.

1914.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a 228—1914. sz. határozattal megállapított szerződési feltételek mellett, az 1914. évi szeptember hó 30-ik napján kezdődő és 1917. évi szeptember hó 30-ikán végződő, három egymásután következő évre a **városi színház** bérletére ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Pályázó szinigazgató tartozik kellőleg felszerelt és 40,000 (Negyvenezer) korona biztosítéknak a városi házipénztárnál letétbe helyezését igazoló elismervénnyel ellátott kérvényét legkésőbb folyó évi február hó 14-ik napjának déli 12 órájáig a város polgármesteri hivatalához beadni és abban kinyilatkoztatni, hogy a szerződési feltételeket ismeri, azok teljesítésére magát kötelezi. A szerződési feltételeket kívánatra a polgármesteri hivatal megküldi, illetőleg az ott kapható.

Késve beadott, akár távirati, akár utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson, illetőleg azok mindegyikét mellőzhesse.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914. évi január hó 8-án tartott üléséből.

A városi tanács.

